

Enerģijas efektivitātes profils: Latvija

Oktobris 2012

Enerģijas izmantošanas efektivitātes tendences Latvijā

Pārskats

ODEX indeksa vērtības samazināšanās par 21% laika periodā 2000-2010.gads apliecina energoefektivitātes izmaiņu pozitīvo tendenci Latvijā. Visi galvenie enerģijas patēriņa sektori ir veikuši pasākumus un devuši ieguldījumu, lai sasniegtu šādu virzību. Viens no galvenajiem iemesliem šādai pozitīvai energoefektivitātes tendencei bija augstais IKP pieauguma temps 2000-2007.gads. Ekonomiskā krīze, no kuras Latvija 2011.gadā jau sāk atveseļoties, apstādināja enerģijas efektivitāti raksturojošā ODEX indikatora vērtības samazināšanos.

Rūpniecība

Analizētajam laika periodam 2000-2010.gads, energoefektivitātes indekss ir krities par 9%. Šo pozitīvo tendenci noteikusi nepieciešamība uzņēmumiem konkurēt ar precēm globālajā tirgū, veiktiem tehnoloģiskiem uzlabojumiem ražošanas uzņēmumos un ES struktūrfondu pieejamību jaunu tehnoloģiju ieviešanai. Jāatzīmē, ka sākot ar 2007.gadu efektivitāti raksturojošā indikatora vērtība ir pieaugusi. Atšķirīgas tendences var atzīmēt dažādās rūpniecības nozarēs. Ja pārtikas rūpniecībā, vieglā rūpniecībā, metālu ražošanā un metālizstrādājumu ražošanā enerģijas efektivitāti raksturojošais indikators uzlabojās, tad kokapstrādē un neminerālu izstrādājumu ražošanā indikatora vērtība pēc 2005.gada pasliktinājās.

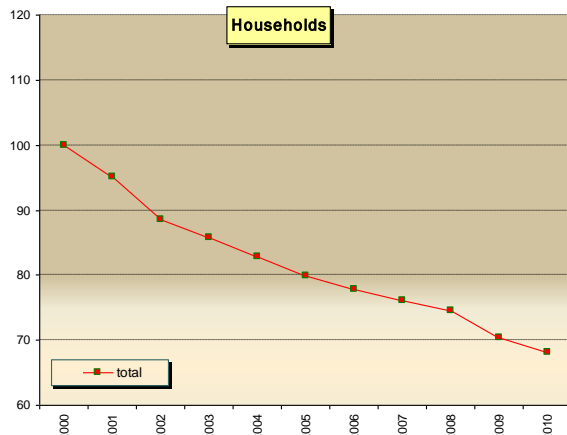
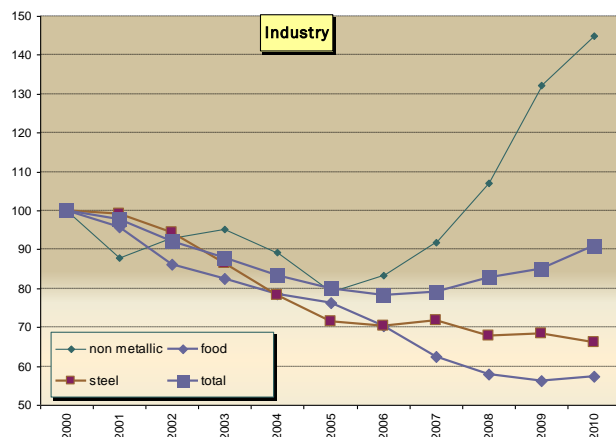
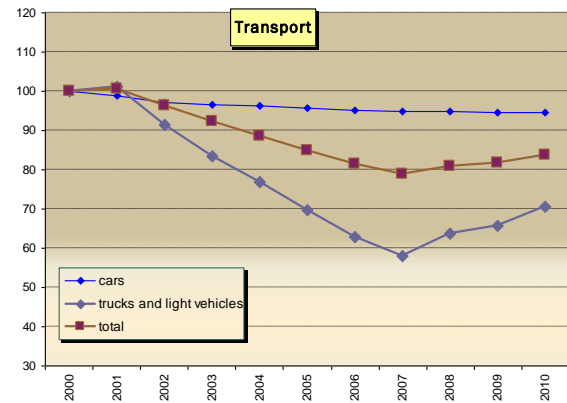
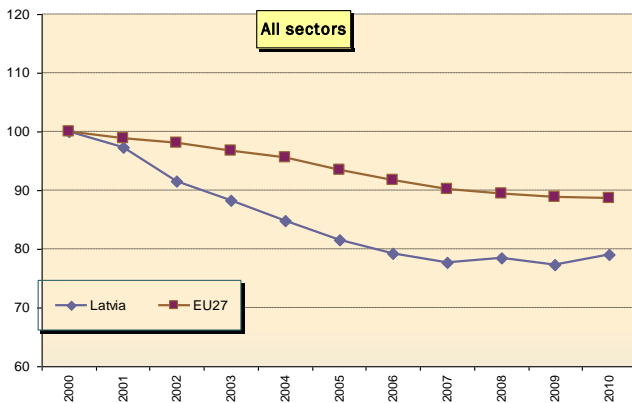
Mājsaimniecības

Laika posmā 2000-2010.gads energoefektivitāte rādītāja vērtība mājsaimniecībās uzlabojusies par gandrīz 30%. To galvenokārt noteica īstenotie pasākumi energoefektivitātes uzlabošanai ēkās un efektīvu elektroiekārtu izmantošana. Jāatzīmē, ka kurināmā cenu un tarifu pieaugums arī ietekmēja enerģijas patēriņu šajā sektorā.

Transports

Energoefektivitātes indekss transporta sektorā apskatāmajā laika posmā ir samazinājies par 16%. Vislielāko ieguldījumu indikatora pozitīvajās izmaiņās ir devuši uzlabojumi kravas pārvadājumos autotransportā (enerģijas patēriņš uz pārvadāto vienību) un strauji augošais jaunu pasažieru automašīnu (EURO 4 klase) īpatsvars kopējā automašīnu apjomā.

Enerģijas efektivitātes indekss (bāze 100=2000)*

All indicators measured as a three-year moving average
 Source ODYSSEE
 For more information : <http://www.odyssee-indicators.org/>

Energoefektivitātes politikas pasākumi

Institūcijas un programmas

Ekonomikas ministrijas Enerģētikas departaments ir atbildīgs par politikas veidošanu un realizēšanu enerģētikas sektorā. Energoefektivitātes politikas īstenošanā ir iesaistīti ministrijas Enerģētikas un Būvniecības un Mājokļu politikas departamenti. Citas galvenās iesaistītās institūcijas ir Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Vides investīciju fonds, Satiksmes ministrija. „Latvijas Enerģētikas Pamatnostādnes 2007-2016.gadam” parāda valdības ilgtermiņa skatījumu uz enerģētikas politikas attīstību, tajā skaitā apņemšanos veicināt energoefektivitāti. Publiskai apspriešanai ir nodota „Latvijas Enerģētikas ilgtermiņa stratēģija 2030: konkurētspējīga enerģētika sabiedrībai”. Atbilstoši Direktīvas 2006/32/EK prasībām, Latvija ir apstiprinājusi Pirmo un Otro Energoefektivitātes rīcības plānus attiecīgi 2008-2010. un 2011-2013. gadiem, tie ietver pasākumus dažādos sektoros, būtiskākās darbības plānots īstenot ēku energoefektivitātes paaugstināšanai.

Rūpniecība un Pakalpojumi

Abi šie sektori ir iekļauti Latvijas Pirmajā un Otrajā Energoefektivitātes rīcības plānos. Pieaug šo sektoru ekonomiskā nozīme vietējā patēriņā un/vai eksportā. Klimata Pārmaiņu Finanšu Instrumenta līdzfinansētās programmas paredz energoefektivitātes pasākumu atbalstu komercsektora un publisko institūciju ēkās, un atbalstu elektroenerģijas efektīva patēriņa ieviešanai publisko teritoriju apgaismojumā. Kohēzijas fonda līdzfinansētās programmas sniedz atbalstu energoefektivitātes paaugstināšanai centralizētās siltumapgādes sistēmās un AER izmantošanai kā siltumenerģijas ražošanā tā arī koģenerētajā ražošanā.

Mājokļi

Investīciju atbalsts ar mērķi veicināt mājokļu energoefektivitāti, to ilgtspēju un mazināt sociālo spiedienu pašvaldību teritorijās ir nozīmīga nacionālās darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” aktivitāte, kuru līdzfinansē Eiropas Reģionālās Attīstības fonds. Aktivitātes mērķgrupas ir (i) daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki un (ii) pašvaldību sociālo dzīvojamo māju iemītnieki. Projektu ieviešiem ir jāsasniedz siltumenerģijas gada patēriņa ietaupījums ne mazāk kā 20%. Ir pieejams valsts budžeta līdzfinansējums daudzdzīvokļu ēku energoauditiem un renovācijas tehniskās dokumentācijas izstrādei.

Enerģijas cenas un nodokļi

No 2004.gada Latvijā ieviesti vairāki enerģijas nodokļi. Likums „Par akcīzes nodokli”, kas stājās spēkā 2004.gada maijā, saskaņoja akcīzes nodokli naftas produktiem ar Eiropas Savienības prasībām; likuma grozījumi ieviesa akcīzes nodokli par dabasgāzes izmantošanu sākot ar 2011.gada jūliju. 2007.gadā ieviests elektroenerģijas nodoklis. Kā daļa no Dabas resursu nodokļa likuma tika ieviests CO₂ nodoklis tiem operatoriem, kuri nepiedalās Eiropas Savienības SEG emisiju tirdzniecības sistēmā (kopš 2005.gada jūlija) un nodoklis par akmeņogļu, brūnogļu un koka izmantošanu (kopš 2007).

Budžets:

Energoefektivitātes investīciju divi galvenie finansēšanas avoti ir: (1) nacionālā darbības programma „Infrastruktūra un pakalpojumi”, kuru līdzfinansē Eiropas Savienības struktūrfondi; un (2) Klimata Pārmaiņu Finanšu Instrumenta ieņēmumi no SEG emisiju pārdošanas atbilstoši ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Kioto protokola 17.pantu, kuri tiek novirzīti SEG emisiju samazināšanai, ieviešot energoefektivitātes un atjaunojamo enerģijas resursu izmantošanas pasākumus.

Izvēlētie Energoefektivitātes Pasākumi

Sektors	Pasākuma nosaukums	Kopš	Enerģija ietaupījums (PJ)	CO ₂ ietaupījums (Mt)
Mājokļi	Ēku energoefektivitātes prasības (EK Direktīva 2002/91/EC)	2009		
Mājokļi	Minimālās prasības dzīvojamās mājas energoefektivitātes nodrošināšanai	2012		
Mājokļi	Noteikumi, kas nosaka marķēšanas procesu mājokļu elektroierīcēm	2002		
Mājokļi	Daudzdzīvokļu māju un sociālo dzīvojamo siltumnoturības uzlabošanas pasākumi	2008		
Pakalpojumi	Investīciju programmas SEG emisijas samazināšanas risinājumiem pašvaldību ēkās, valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās un augstākās izglītības iestāžu ēkās	2009	0.384	0.029
Ražošana, Pakalpojumi	Investīciju programma atjaunojamo resursu izmantošanai SEG emisiju samazināšanai	2010		0.218
Ražošana	Investīciju programma SEG emisiju samazināšanas risinājumiem ražošanas ēkās	2010	0.135	0.012
Visi	Nodokļi primāro enerģijas resursu un elektroenerģijas patēriņam (1993-2011)	1993		
Transports	Noteikumi par transportlīdzekļu tehnisko stāvokli un valsts tehnisko apskati	1991		
Transports	Nodokļu likmes pasažieru transportlīdzekļiem atkarībā no automašīnas vecuma un motora tilpuma (2000,2007, 2011)	2000,		
Transports	Reģistrācijas nodokļa likmes jaunajiem pasažieru transportlīdzekļiem atkarībā no automobiļa radītā CO ₂ emisiju daudzuma uz 1 kilometru	2010		
Enerģijas ražošana	Investīciju programma centralizēto siltumapgādes sistēmu energoefektivitātes paaugstināšanai un atjaunojamo resursu izmantošanai tajās	2009	0.6	
Enerģijas raž.	Noteikumi par energoefektivitātes prasībām centralizētām siltumapgādes sistēmām	2010		
Pakalpojumi	Investīciju programma SEG emisiju samazināšanai pašvaldību publisko teritoriju apgaismojuma infrastruktūrā	2011	0.012	0.0013

Source MURE
For more information : <http://www.isisrome.com/mure/>

